

RODITELJSKI SESTANEK Z UPORABO SVETOVNE KAVARNE

PTA Meeting Using the World Café

UVOD

Roditeljski sestanek je oblika sodelovanja med vrtcem in starši, ki ga organizirata vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice za svoj oddelek. Na prvem roditeljskem sestanku, ki po navadi poteka septembra, se starši seznajajo s prednostnimi nalogami vrtca, s programom vzgojno-izobraževalnega dela vrtca in skupine ter z obogatitvenimi in dodatnimi dejavnostmi. Starši so obenem seznanjeni z drugimi oblikami medsebojnega sodelovanja (npr. govorilne ure, ustvarjalne delavnice ipd.), ki potekajo vse šolsko leto. Ker nama je s pomočnico pomembno, da s starši dobro sodelujeva vse šolsko leto in da se otroci v vrtcu dobro počutijo, sva se za letošnji prvi roditeljski sestanek odločili, da ga izvedeva malo drugače. K pripravi roditeljskega sestanka z uporabo ene izmed sodelovalnih metod nas je spodbudila tudi začetna zaskrbljenost staršev zaradi kombinirane oblike skupine otrok v šolskem letu 2018/2019. Skupina je sestavljena iz 19 otrok, starih od 2 do 4 leta, od tega je 10 otrok, ki so vrtec obiskovali že prej, ter 9 novincev. Starši so bili v skrbeh predvsem zaradi starostne razlike med otroki in njihovih pričakovanj, da bodo otroci vključeni v skupino otrok, kjer so vsi rojeni v istem letu. K uporabi sodelovalne metode na roditeljskem sestanku me je dodatno spodbudilo izobraževanje o sodelovalnih pristopih v šolskem prostoru, ki sem se ga udeležila v šolskem letu 2017/2018, v izvedbi izkušenih voditeljev izobraževanj o sodelovalnih pristopih, Petre Založnik, Alenke Oblak in Jake Kovača.

SODELOVALNI PRISTOPI IN SODELOVALNE METODE

Sodelovalni pristopi so metode dela, ki nam omogočajo, da razvijamo vrtec/šolo v prostor učenja, učinkovitega sodelovanja in ustvarjalnega raziskovanja. Med udeleženci sodelovalni pristopi prinesejo več zavzetosti, radovednosti in povezanosti (Kovač, Oblak in Založnik, 2017). Pogovor je v sodelovalnih pristopih pomembno sredstvo pri iskanju rešitev, saj vodi k boljšemu in globljemu učenju ter k preudarnim dejanjem. Udeleženci, ki so povabljeni k skupnemu delu, se namreč počutijo odgovorne, kadar ustvarijo neko idejo ali rešitev. Rešitve za izzive, s katerimi se pedagoški delavci soočamo v svojem poklicu, so tudi bolje sprejete, če jih soustvarjajo sodelujoči (npr. otroci, starši, drugi pedagoški delavci) (Cepin, 2014).

Sodelovalni pristopi poudarjajo pomen gostiteljstva in participativnega vodenja. Za gostiteljstvo in participativno

vodenje so ključne štiri osnovne prakse, in sicer biti prisoten (začutiti dogajanje, gostiti sebe in obenem biti odprt za vse, kar vznikne), biti udeleženec (biti pripravljen soustvarjati in gostiti skupaj z drugimi, pomešati svoje znanje, izkušnje iz prakse z njihovimi, ustvarjati partnerstvo), gostiti pogovore (imeti pogum, povabiti in biti pripravljen, da začnem pogovore, ki so pomembni – najti in gostiti vprašanja z močjo s tistimi, ki se jih tičejo, ter potem požeti spoznanja, vzorce, naučeno) ter sodelovati in prakticirati pogovore (biti pripravljen, da resnično poslušam, s spoštovanjem, brez sodb in razmišljanj, da že poznam vse odgovore, postati skupnost, ki deluje skupaj) (Kovač, Oblak in Založnik, 2017). Kovač, Oblak in Založnik (2017) pravijo, da v resničnem soustvarjalnem procesu ni več pomembno, kdo kaj reče ali prispeva, temveč je dar v sinergiji in navdihu, ko vsak gradi na znanju drug drugega in tako celota postane precej večja kot vsote posameznih delov. Obenem so mnenja, da v prostoru soustvarjanja lahko ustvarimo nepričakovane in presenetljive rezultate, še posebej v okoliščinah, kjer se je treba soočiti s spremembami na več nivojih hkrati.

Ena od ključnih prvin sodelovalnih pristopov je oblikovanje in zastavljanje vprašanj. Za spodbujanje kakovostnega pogovora je namreč najbolj učinkovita metoda zastaviti dobro vprašanje. Dobro vprašanje pripelje sodelujoče v sveže razmišljanje, odpre nove poglede in nove možnosti, nagovarja globlje vrednote, nima takojšnjega odgovora, te za trenutek utiša in spodbudi k razmisleku, spodbuja reflektivno razmišljanje, pomaga skupini, da se premakne naprej, je provokativno, te vabi iz območja udobja, odmeva v udeležencih, je jasno in preprosto (Cepin, 2014).

Sodelovalnih metod je več (npr. krog, svetovna kavarna, odprti prostor), za vse pa veljajo nekatera temeljna načela ali lastnosti. V nadaljevanju navajam le nekatere:

- preprosta struktura, ki omogoča vključitev majhnih in velikih skupin v različne pogovore, ki vodijo k rezultatom,
- vsaka metoda ima svoje prednosti in omejitve,
- sodelovalne metode temeljijo na dialogu, ki vključuje govorjenje z namenom, pozorno poslušanje in skupno raziskovanje in odkrivanje,
- krog je temeljna organizacijska oblika sodelovalnih metod, ki je lahko stalna ali pa le ena izmed uporabljenih oblik,
- udeleženci so si enakovredni – skupaj raziskujejo in se učijo,

- skupno raziskovanje poteka na podlagi močnih in inspirativnih vprašanj, ki predstavljajo gonilno moč skupine,
- namen vseh sodelovalnih metod je, da udeleženci skupaj učinkovito in navdahnjeno razmišljajo ter uporabijo skupno inteligenco za boljše rešitve (pregled v: Kovač, Oblak, Založnik, 2016).

Svetovna kavarna

Za izvedbo roditeljskega sestanka sva se s pomočnico odločili, da uporabiva sodelovalno metodo, imenovano svetovna kavarna. Svetovna kavarna je metoda za ustvarjanje sodelovalnih učnih pogovorov (npr. v razredu, s skupino otrok) in je primerna tudi za razvoj sodelovanja in soustvarjanja s strokovnimi in vodstvenimi sveti ter drugimi partnerji, s katerimi sodelujemo (npr. s starši). Svetovna kavarna je dober način, da spodbujamo komunikacijo in sodelovanje, za izmenjavo naučenega, za ustvarjanje novih idej in za priklic skupinske modrosti. S svetovno kavarno prakticiramo različne socialne veščine, kot so sodelovanje, delo v skupini, aktivno poslušanje, pogovor o raznolikih idejah ter mnenjih idr. Pri tem je pomembno, da se osredotočimo na to, kar je pomembno, da začasno ustavimo sodbe, predpostavke in gotovosti, da govori eden naenkrat, da drug drugega pozorno poslušamo, da skupaj poskušamo slišati vzorce, uvide in globlja vprašanja, se poskušamo zavedati lastnega vpliva na skupino, da sprejemamo raznolika mnenja, da prispevamo z lastnim umom, telesom in srcem in da povezujemo ideje. Ker je svetovna kavarna kot metoda dela zelo prilagodljiva, jo je možno prilagoditi mnogim različnim namenom (npr. izmenjavi znanja, krepitevi veščin, vzpostavljanju odnosov, globljemu razmisleku in načrtovanju dejavnosti).

Pri izvajanju svetovne kavarne je pomembno, da ustvarimo gostoljuben prostor, ki vabi in je varen, da raziskujemo vprašanja, ki so pomembna za celo skupino, da spodbujamo prispevek vsakega posameznika v skupini, da povežemo različne ljudi, poglede in ideje, da skupno znanje naredimo vidno (slikovno prikažemo posamezne strukture) in tako lažje poberemo sadove pogovorov. Za izvajanje svetovne kavarne potrebujemo mize in stole, nekaj za na mize, kar bo naredilo počutje prijetno in gostoljubno za pogovore (npr. vodo, piškote, bombone), plakat ali velik papir za zapisovanje, barvne flomastre (za vsakega udeleženca vsaj enega), plakate z napisanimi vprašanji, plakat, velik papir ali premično tablo za pobiranje sadov skupinskega znanja in uvidov. Pred začetkom svetovne kavarne je pomembno, da predstavimo bonton kavarne, lahko pa ga ustvarimo skupaj s skupino.

Svetovna kavarna na splošno poteka tako, da uvodoma pojasnimo okvir pogovora (zakaj je ta tema pomembna), nato k mizam, v kavarniškem stilu, posedemo 4 do 5 udeležencev. Vsaka skupina si izbere eno osebo, ki bo gostila pogovor, ta pa izbere nekoga, ki bo skrbel za čas, in nekoga, ki bo prevzel ustvarjanje vizualnega prikaza. Nato postavimo vprašanje, o katerem se bodo skupine pogovarjale. Gostitelj napiše vprašanje na papir, ki je na sredini mize, in pogovor v skupinah se lahko začne. Dialog traja približno 15 do 30 minut. Po uvodnem krogu sledi drugi krog,

v katerem povabimo gostitelja, da ostane pri mizi kot gostitelj naslednje skupine, preostale pa povabimo, da si za raziskovanje vprašanja izberejo drugo omizje z novimi ljudmi. Na začetku drugega kroga (in morebitnih vseh naslednjih krogov) gostitelj z novimi člani omizja na kratko izmenja ključne ugotovitve, vprašanja in ideje iz predhodnega pogovora. Gostitelj izbere tudi novega skrbnika časa in vizualnega ustvarjalca, nato pa začnejo nov pogovor, ki ga gradijo na prejšnjem grafičnem zapisu in mu dodajajo nove uvide in ideje. Ko smo šli skozi vse kroge vprašanj, nekaj časa namenimo še pobiranju sadov pogovorov vsake mize in celotne skupine (pregled v: Kovač, Oblak, Založnik, 2016).

POTEK RODITELJSKEGA SESTANKA

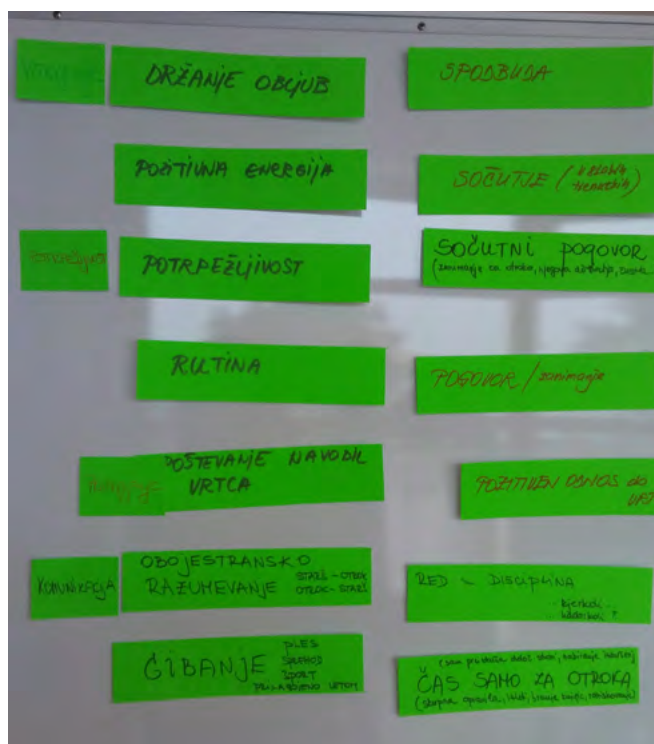
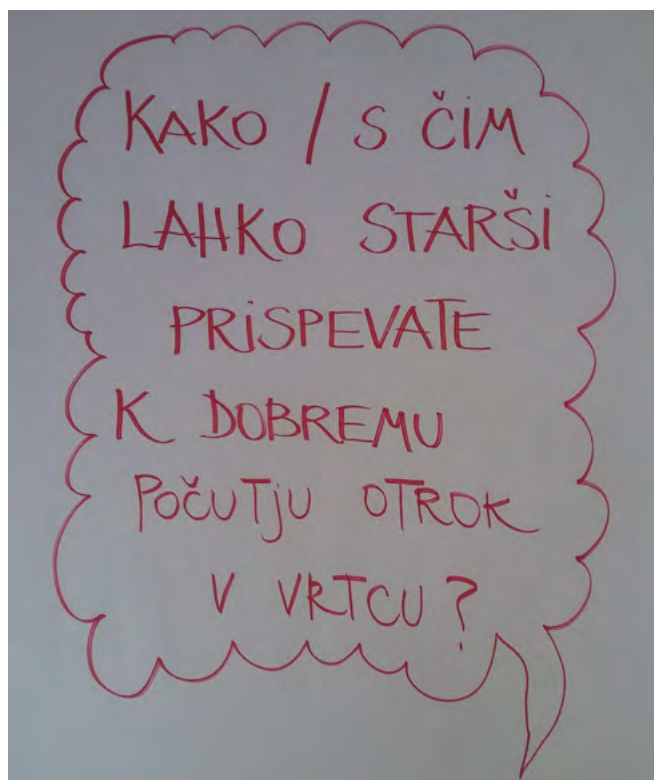
Roditeljski sestanek sva s pomočnico izvedli 18. 9. 2018 v igralnici Mravljice v vrtcu Jožefe Maslo Ilirska Bistrica. Trajal je eno uro in pol, udeležilo pa se ga je 21 staršev. Ker sodelovalno metodo svetovna kavarna lahko prilagajamo glede na udeležence, namen in cilj, sva se s pomočnico odločili, da njeno izvedbo temu prilagodiva. Starše sva po uvodnem pozdravu povabili, da poiščejo znak svojega otroka in se na tisto mesto tudi usedejo. Pripravili sva štiri mize po 4 oziroma 5 starši. Na mizi so bili listi (format A4) z znakom njihovega otroka ter barvice in flomastri. Navodilo staršem je bilo, da svojemu otroku narišejo risbico in/ali mu kaj napišejo, nato pa risbico prilepijo na omaro, kjer jo bo njihov otrok lahko videl vsak dan. Namen risbice je, da se z njo lahko otroci potolažijo, ko jim je hudo, in da vedo, da starši mislijo na njih (občutek varnosti). Nato sva staršem razdelili liste, na katerih so bile povzete temeljne informacije (opis celoletnih projektov, posebnosti skupine, oblike sodelovanja staršev z vrtcem in razne druge informacije). Skupaj s pomočnico sva jih še dodatno na kratko opisali in razložili. Starši so imeli tudi možnost postavljanja vprašanj, na katere sva odgovorili oziroma pojasnili morebitne nejasnosti. Po kratkem formalnem delu sestanka sva starše, ki so prišli v paru, naprosili, da se usedejo za drugo mizo (se zamenjajo).

Na kratko sva jim razložili potek in pravila svetovne kavarne, nato pa postavili prvo vprašanje:

Kako/s čim lahko vzgojiteljice prispevamo k dobremu počutju otrok v vrtcu?

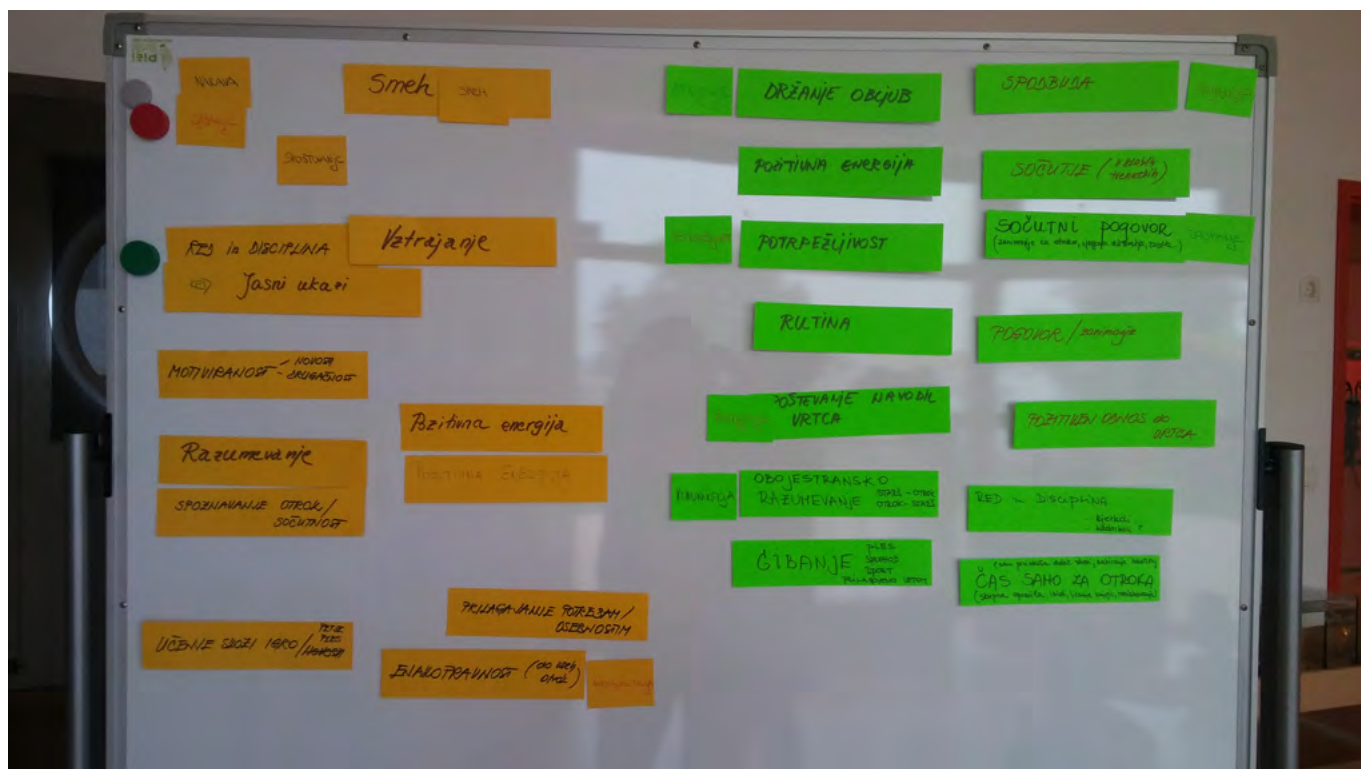
Zaradi časovnega okvira sestanka sva se odločili, da bomo posamezno vprašanje izvedli samo v enem krogu. Zato sva vsaki skupini razdelili pet listkov, na katere so zapisali ključne besede njihovega pogovora znotraj skupine. Temu je sledila žetev vseh skupin. Listke s ključnimi besedami je vsaka skupina posebej prilepila na veliko tablo. Pri tem smo se vsi poslušali, poročevalec skupine pa je lahko besede še dodatno razložil. Ko so bile na skupni tabli prilepljene vse besede, smo jih skupaj še pokomentirali – kako to lahko uresničujemo, kateri predlogi so uresničljivi in kateri niso v naši moči, kako in s čim lahko posamezne predloge razvijamo ipd.

Starše sva nato prosili, da se med seboj zamenjajo/premestijo po skupinah. Temu je sledilo drugo vprašanje, s katerim so se prav tako ukvarjale vse skupine.

skupno iskanje povezav med predlogi prvega in drugega vprašanja ter ugotavljanje, kaj je pri vsem tem pomembno. Povzetek napisanega je bil, da so za dobro počutje otrok v vrtcu pomembni dobra komunikacija, sodelovanje, zaupanje in spoštljiv odnos med starši in vzgojiteljicami (vrtcem).

Svetovno kavarno smo sklenili s tako imenovanim odjavnim krogom, in sicer sva starše prosili, da z eno besedo ali besedno zvezo povedo, s čim odhajajo z roditelskega sestanka. Nekaj njihovih odzivov: zabavno, pozitivno, bolj mirno kot pred prihodom na sestanek, vključenost, povezovanje, spoznavanje idr. Preden smo se razšli, sva se staršem še enkrat zahvalili za tako številčen in pozitiven odziv na sestanek.

► Skupna žetev

SKLEP

Izvedba prvega roditeljskega sestanka z uporabo metode sodelovalnih pristopov je v prvi vrsti dodala vrednost, da sem pridobila znanje in veščine prenesla v prakso, konkretno v delo s starši. Celoten proces, od dodatnega izobraževanja do izvedbe roditeljskega sestanka, me je bogatil na več ravneh. Prek celotne izkušnje sem začutila, da se razvijam tako profesionalno kot tudi osebno. Čeprav se za tovrstno izvedbo roditeljskega sestanka porabi več časa, priprav in poglobljanj, menim, da je bil vložen trud na koncu poplačan. Pri tem sta bili pomembni tudi podpora in pripravljenost pomočnice, ki se ni udeležila izobraževanja o sodelovalnih pristopih. Od idejne zasnove do izvedbe mi je pomagala in se učila z mano. Tudi strah pred slabim odzivom in nepripravljenostjo staršev za sodelovanje sta dejavnika, ki te lahko na začetku malo omajata. Pri tem so mi bile v veliko podporo sodelavke, ki so se prav tako izobraževale na področju sodelovalnih pristopov. Pomagale so mi predvsem pri oblikovanju močnih vprašanj in pri oblikovanju vprašalnika za starše ter na splošno pozitivno pozdravile mojo odločitev, da preizkusim nekaj novega, drugega.

Z uporabo sodelovalne metode svetovna kavarna sva s pomočnico uspeli ustvariti za starše gostoljuben prostor, v katerem so se počutili varne, aktivne, vključene v proces dela v oddelku, slišane, enakovredne in enakopravne. Bili so soustvarjalci in ne le poslušalci, s čimer sva upoštevali tudi načelo sodelovanja s starši, ki je zapisano v Kurikulu za vrtce (1999) in pravi, da imajo starši pravico sodelovati pri načrtovanju življenja in dela v vrtcu in v oddelku. S takim sodelovanjem smo ne nazadnje zelo učinkovito razmišljali skupaj in ne vsak posebej. Pripeljalo nas je do skupnih vrednot, stališč in mnenj. Starši nam posledično tudi bolj zaupajo, razblinili so se njihovi začetni strahovi in zaskrbljenost, ki je bila vezana na kombinirano obliko skupine otrok. Menim, da si je za dobro sodelovanje in zaupanje staršev vredno vzeti nekaj več časa že na začetku šolskega leta in tako postaviti dobre temelje za grajenje odnosov za naprej.

Celotna izkušnja, ki je bila zame zelo pozitivna, me je obenem spodbudila k dodatnim izobraževanjem in pridobivanju znanja, na področju sodelovalnih pristopov, dela s starši in moderatorstva.

VIRI IN LITERATURA

Cepin, M. (2014). Priročnik za trenerje v mladinskem delu. Ljubljana: Mladinski svet Slovenije.

Kovač, J., Oblak, A., Založnik, P. (2017). Sodelovalni pristopi k učenju in poučevanju v šolskem prostoru.

Gradivo za udeležence seminarja. Ljubljana - Zalog.

Kovač, J., Oblak, A., Založnik, P. (2017). Sodelovalni pristopi k učenju in poučevanju v šolskem prostoru. Gradivo za udeležence nadaljevalnega izobraževanja.

vanja. Ljubljana - Zalog.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.